

עם "הפרגון":

באוסטריה-אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה: 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק, בעד חלוק האדריסה 20 קאפ, מחיר מורעות: בעד כל שורה קטנה פֿטיט 38 ה/ 15 ק'.

תנאי החתימה.

באוסטריה-אונגריה:

לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק, מחיר כל גומר 10 קאפ, 25 העלער.

Krakau, 17 Dezember (4 Dezember) 1902.

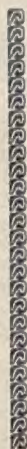
גליון ז.

קבוקי יום די יז כסלו תרס"ג.

תקן: הדרור (שיר), ש. ל. נדרון. — שמואל קמחי (ספור), יהודה שטיינברג. — צמחי הצבר, קטום (ציור). — מעשה בכרור אדום (ספור), מרק טון, תרגום בן-משה. — מכירת יוסף (ציור), ה. שופין. — הכלב (עם ציורים, המשך), פ. קרפנטה, תרגום י. מיוחס. — צרי ולוט (ציור). — ידיעות שונות. — חדת השם, ופסי. — מורעות.

== הדרור. ==

שמע, ילד, איך הוא מחלל,
וועף וקעלל....
— ואנה, הדרור?
— אל ארץ האור!
אעוף, אעוף חיש קל בפער
על עיר גער
אעבר סלעים ונבעות
קרים וקנעות
גם מרחבים —
דרומה-קדימה
עד באי שם

— מאין, הדרור?
— מארץ הקר,
מצפון הים;
הפער שם
געור וגם.
ענבתי חיש קני הקם
בראש העץ הקם;
פרשתי כנפים
לעוף בשמים
חיש הקאה, הקאה, הקאה — היה
הפער בא!

ועל גדות ים בְּגֵרָת.
הַרִים לוֹ מִסְגֶּרֶת;
וְרִבִּים חֲבֵרִים שָׁם קִמְנִים.
עֲלִיזִים שְׁאֲנִינִים
מִשְׁחָקִים וּמְחִסִּים לָךְ שָׁם
עַל שֹׁפֶת הַיָּם; —
הוּא קוֹמָה נָא.
רוֹמָה נָא
אֶל הַשָּׁמַיִם —
אֵךְ אֵין לָךְ בְּנֵפִים — —
טִירִילִי! טִירִילִי! טִירִילִי!
חֲבֵה אֲפֹא לִי.
יָבֵא אָבִיב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ;
וְאִם אֵךְ עַד אֵין לָךְ תַּצְמִחָה בְּנֵפִיךָ
עֲמִי לְמָרוֹם אֶקְחֶךָ.
וְאֵין תַּעֲוָף וְאֵין תִּבְיֹשׁ —
צִירִיוֹשׁ! צִירִיוֹשׁ!
אֶל הַרִים נִימִים מִתְחַמֶּדֶה.
אֵין תַּעֲוָף וְאֵין גֶּרֶן
בְּכַרְמֶל וּבְשֶׁרֶזֶן.
אֵין תִּבְעֵה מֵה טוֹב לְדָרוֹר
בְּאַרְעֵן אֹר — —
טִירִילִי! טִירִילִי! טִירִילִי!
חֲבֵה נָא רִי!
שָׁלוֹם!

ש. ל. גִּרְדוֹן.

אֵלֵי קִנִּי שְׁלִי הַחֵם
שָׁם פְּנִימָה, פְּנִימָה.
וְשָׁם — וְשָׁם אֲטוֹשׁ, אֲרֵן,
יוֹמָם וְלַיִל
עַל פְּנֵי הַדָּר כָּל הַשֶּׁרֶזֶן
כֶּנֶן וְטוֹשׁ, רֶגֶן עֲבוֹר
אֶת הַכַּרְמֶל וְהַר תִּבְוֹר
וְעֵמֶק עֵדֶן, יִזְרְעֵאל,
וְגַם הַרֵי שָׁם בְּגִלְבֹּעַ
(הֲלֹא תִבְעֵה אוֹתָם יָדוּעַ?) —
שָׁם הַרֹמֶם, יִלְדֵי רֶךְ,
רוֹחַ נֶעֱמָ, קָל נֶעֱמָ,
צַח בְּאוֹר וְקָל בְּחִלּוֹם.
שָׁמָּה — שָׁם אֲעוֹף אֲרוֹם —
יִלְדֵי טוֹב, הֵנָּה שָׁלוֹם!
— הַדָּרוֹר, הַדָּרוֹר!
רְדִי רִנֵּעַ, שְׁמַעֲנִי:
הוֹאִילִי, קִחֲנִי
גַם אֲנִי אֶל אֶרֶץ הָאוֹר!
— וְיֹשֵׁב לָךְ בְּנֵפִים —
הוּא, קוֹמָה נָא
רוֹמָה נָא
לְמָרוֹם הַשָּׁמַיִם:
וְיִסְדֵּךְ נִעֲוָפָה כֹּה הִלָּאָה בְּרוֹם
אֶל גְּדוֹת הַיַּרְדֵּן וְעַל שֹׁפֶת מִי מָרוֹם

שְׁמוּאֵל קִמְחִי.

(ס פ ו ר).

מ

נִהְיָ הַיּוֹם וְשְׁמוּאֵל שָׁב מִן הָעִיר הַכּוֹנֶה, וְהַיָּמִים יָמִי
קִנִּי, וְהַחֵם גְּדוֹל מְאֹד. נִהְיָ בְּעֵבְרוֹ בֵּין הַבָּתִּים הַנְּמוּכִים
אֲשֶׁר לְשִׁכְנֵיהֶם, וַיֵּרָא וְהִנֵּה כָּל הַדְּלָמִים מְגוּרוֹת, בִּי יֵצְאוּ
הַנְּיָגִים לְדִיג וּנְפִילֵיג⁽¹⁾ בְּהֶקֶר הַחֹסֶק מִן הַחוּץ, וַיִּקְחוּ גַם אֶת
גְּשִׁייתָם וְאֶת בְּגִידֵיהֶם עִמָּם לַעֲזֹר לָהֶם בְּמִלְאָכָה. רַק גֶּעֶר
קָשָׁן, בֶּן אֲבִרְהָם שָׁכֵנוֹ, אֲשֶׁר שָׁב עִמָּה מִבֵּית הַסִּפֶּה, יָשָׁב
לוֹ עַל חוּץ הַהֶקֶר וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו לְרַחֵץ שָׁם; וְהַמָּקוֹם
הַזֶּה הָיָה עֵמֶק וְזֶרֶם מְאֹד, עַד בִּי גַם אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים
שִׁתְּאִים⁽²⁾ מֵהַיָּרִים הָיוּ יֵרָאִים לְרַחֵץ שָׁם.

⁽¹⁾ הַתְּחִתִּי.

⁽²⁾ הַיָּרִים לְשַׁחֲתָם.

שְׁמוּאֵל קִמְחִי — זֶה שֵׁם הָאִישׁ, שְׁאֲנִי רוֹצֵה לְסַפֵּר
לָכֶם עַל אֲדוֹתָיו. הוּא הָיָה עֹשֶׂה גְדוֹל וַיֵּשֶׁב בְּבֵית אָבִינִים
רֵם וּמְרֻנָּה עַל שֹׁפֶת הַהֶקֶר, הַחֹסֶק מֵעַט מִן הָעִיר וְקָרוֹב
אֶל טַחְנָתוֹ⁽¹⁾ שְׁעִמְדָּה עַל הַהֶקֶר. שָׁם עָמְדוּ עוֹד בַּעֲשָׂרָה
בָּתִּים נְמוּכִים וּבְפִסִּים, בַּעֲלֵיהֶם הָיוּ רִיגִים, וְקִצְתָם הָיוּ
עוֹבְדִים גַּם בַּטַּחְנָה בְּשִׁבְרֵי יוֹם, אוֹ שִׁבְרֵי שָׁנָה. אָבִל
שְׁמוּאֵל לֹא הִתְרוֹעַע עִמָּהֶם מְעוֹלָם, כִּי הָיָה אִישׁ גָּאֹה מְאֹד
וְשׂוֹנֵא אֲנָשִׁים; וַיִּיחָדֵד הָיָה שׂוֹנֵא אֶת שְׁכֵנוֹ, אֶת אֲבִרְהָם
וְדִיג, שֶׁהָיָה אִישׁ טוֹב לִפְלִי וְחֲבִיב מְאֹד עַל כָּל הַנְּיָגִים
וְעַל כָּל הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר יִדְעוּהוּ.

⁽¹⁾ טַחְנָה — בֵּית שְׁטוּחִים בּוֹ קִמְחָה.

מדינם. נימקרו להציל את ביתו ונהנה הבית סגור ומסגור. אך ברוב עמל עלה בידי אברהם הדיני לטפס על הגג למען אשר יוכלו לכבות את האש; ובעברו על פני חלון העליה ראה את שמואל נופל מתעלה שם בחדר המלא עשן. אז עזב את הגג העולה בלחקה ונפץ את חלון העליה ובחרף גפש הוציא את שכנו האמלל מתוך האש. כאשר הקיץ שמואל מתרדמתו הקשה הביט סביב ולא הכיר את המקום. אשר הוא שוכב עליו; הכל נר לו... רק את שכניו הסובבים אותו בפעם בפעם — אך אותם הוא מכיר. ויותר מכלם מתעסק בו אברהם הדיני. הופך את משכבו. מחתל את כניויתיו מחפש את פצציו ומשקרו סמי מרפא.

לאט לאט שכב גם זכרוננו אליו. ונדע את כל אשר געשה: כי ביתו עלה בלחקה השמימה. כי הוא שוכב בבית אברהם שכנו. זאת בני ביתו אספו הדינים הטובים אל מעונם. וכי כבר עברו שבועים ימים מן היום הנורא ההוא. הוא שוכב בבית אברהם. אשר בנו מבע לעניו. והוא. שמואל. לא חפץ להפסיק את חשבונותיו ולהצילו — ואברהם זה חרף גפשו והצילו מתוך האש והוא דואג גם עתה לחפץ משכבו בחליו ולרפא לו. הדבר הנה הכאיב לו מאד. הוא חפץ לשאל את האב הטוב והאמלל. אם מצאה לפחות את גניית בנו להביאו לקבורת ישראל. אבל לא מצא רי אמץ בלבו לשאל אותו את השאלה הזאת. ומה נפגעם לכו פתאם בראותו את הנער השוכב בא במרומה אל הבית הקטן הנה — והוא חי. עליו ופוחו... ואביו נזער בו לכל יפריע את מנוחת החולה. — מה זאת? — הוא חושב ומתפלל — הרק חלום-לילה היה כל המקרה ההוא?

אבל לא. לא חלום היה; הוא זוכר היטב. הוא זוכר הכל... לסוף הבין את מעותו ונדע. כי לא ראש נער קטן ראה אז בין הגלים. כי אך בול עץ צרף שם על פני המים. ואולם מוסר לכו ענהו מאד וכל חסד וחסד ששעשה עמו אברהם. היה לו כמלח על פצציו לכו. פעמים רבות התנשא פתאם מעל משכבו. ונחפץ לעזוב את הבית; אך אברהם לא נתנהו לקום ממשכבו. עד אם ירפא כלה וישב לאיתנו.

ככה שכב שמואל שני ירחים בבית אברהם. ויהי אנוס לאכל לחם חסד מידי אברהם ומידי אשתו הטובה; והנער הקטן אשר טבע לעניו במצולה היה מביא לו יום יום מים מן הנהר לרחץ את כניויתיו ואת נגעי; ושמואל נשך בשרו בשניו מבשרת ומקאב. פעמים רבות עלה חשד על לכו. כי יודעים הם את כל אשר קרהו לפני השרפה. כי לא חפץ לצאת מביתו להציל את בנו מבין הגלים — וכי לא חפץ גם לפתח את דלתות ביתו להביא שמה את הנער הטוב. פן ירטיבו את רצפתו... כי יודעים הם

— ראה נה נער מתחייב בנפשו! — אמר שמואל בלבו. — הלא יציל פה באביו! —

אך נאנתו ורע לכו לא נתנהו לכא עם הנער בדברים ולתוהויה מרחץ במקום הספנה; ויפן ויבא אל ביתו. ויסגר בערו את דלת השער; כי כה היה מנהגו תמיד לסגר את דלתות שעריו. לבל יבאו עניים אל ביתו לבקש ממנו פת לחם או מפת בשר. בבואו הביתה לקח את ספרי חשבונותיו וישב אצל החלון הפונה אל הנהר וניען בהם. ואשתו וכני ביתו היו אז בעיר. כי הלכו שמה מאז המקר לקנות צרכי הבית ולא שבו עוד.

בעבר רגעים אחרים נשא שמואל קמחי את עינו ויבט אל הנהר השומף ממול חלונו. ונדמה לו שהוא רואה פניו ראש ילד מתנועע וצף בין הגלים.

— והו בלי ספק הנער השוכב. בנו של אברהם הדיני — חשב שמואל. ויאמר לצאת החוצה ולקרא לעזרה. אך שב ונחם ברנע באמרו: בלי ספק כבר טבע; ואם לא טבע עוד. הלא יטבע בנדאי בטרם יבאו אנשים למשותו מן המים. — אז הוריד את תוילון על חלונו וישב לעין בספריו.

בהיותו שקוע בכה בחשבונותיו. נדמה לו שהוא שומע איזו המלה בחוץ...

— בנראה. כבר משוהו מן המים. — אמר שמואל אל לבו. — אבל הן כל הבתים סגורים! המה יעזו להכניס את הנער אל ביתי ויפריעני ממנוחתו. גם יטנפו פה את הרצפה וירטיבו את המרכדים הפרושים עליה... ויגם ויסגר את פתח ביתו מבפנים. וישל על הדיוטה העליונה: "עתה ילכו ויחפשו להם מקום אחר" — אמר בלבו שמה וישב לגמר את חשבונותיו.

והממלה אשר בחוץ הולכת חלון וגדול... הגה דופקים על דלתות השער... במקרה לו שפצצו מעל השער... גם החלו לרפק על דלתות הבית... אבל הוא יושב ולעג להם ממרום שבתו: "דלתותי חזקות. דין לעמד בפני הדגים!"... ולאנניו הגיעו צעקות ומלים מקטעות: "חוש! הצילו!... מיתרים!... שקים!"... הוא לא הבין את מקריאות האלה! מה לטובע ומיתרים? — אך הוא לא שם לבו להן. ויפנה את פעתו לחשבונותיו. ופתאם הוא שומע קול גפץ מעל הגג...

— מה זאת? האמנם העזו האנשים להתפרץ אל ביתי בלי רשותי דרך הגג?

והקול הלך וזנק... והנפץ והרעש הולכים וגדלים... פתאם הוא חש חם מחניק... התקרה מתבקעת ואש פרצה הסדרה...

כי משה האביר האמלל טעות מרה: הנער לא טבע. רק בול עץ צרף שם על פני המים. אבל באותה שעה יצאה אש מן המטבח ונאחזו גם בבית. והדינים שכו אז

אשר בעיר, לשוב ולבנות לו את ביתו הקרב ולבנות את מחנותו מחדש!

— אין מנוס ואין בטחון מפני האסון — דבר אברהם על לבבו בחבה גלויה, בראותו אותו נרעש ונפעם מאד. — היום קרה איתך האסון — מי יודע אם מחר לא יקרנו גם אנו כזאת? היום מחכים אנחנו להיות לה לעזר, ומחר אם נצטרך לזה — מעורנו אתה. הן רבים הם האסונות, אשר יארכו לאדם בחיים: מי באש ומי במים... ואנחנו תלוא דגים אנו! בלנו גלחמים תמיד בגלי המים; ומי קרוב לאסון מדי?

ולשמואל נדמה גם עתה, ששכנו מדבר בגלי המים בכונה, למען הזכירנו את עונו ולהנמק בו.

אז מלאה הסאה⁽¹⁾, יותר לא יכל עוד האמלל הנאה לסבל: "יודע אני אל מי ואל מה מכונים דברך — ענה האמלל בקצף גדול — בן אנכי לא חפצתי להציל את בנה בטבעו בנהר... וגם מחר, אם אראכם בלכם טובעים בנהר! רא אצילכם, שפלים! נבזים! אין חפץ לי בנדבותיכם!" — וישלך את הכסף על פני מיטביו, ויצא בחרי אף מן המקום ולא שב עוד שמה כל ימי חייו, ועד היום לא נודע אנה בא.

יחודה שטנברג.

(¹) כמדה.

הכל... ובכונה ובדיון לב הם מתחפרים עמו, למען הנדיל את מוסר פלמתי ולמען יוסיף הנחם להציק לו. "בן, אף הנקם ונקמו בו — החליט בלבבו — כי האפשר שלא דברתי דבר ולא גליתי את סודי מתוך חם קדחתי הארקה? אין כל ספק, שהם יודעים הכל ועושים בי נקמות".

ולאט לאט שב שמואל לאיתנו. הרופא התיר לו לצאת החוצה, ויצא וירא בפעם הראשונה את חרבנו הגדול, כי אין ובר לביתו הרם והנפה, שהיה מתנאה בו תמיה ואין כל שוריד להיטיו הנקרים וליריעותיו המרקמות ולכל חמדוהיו — הכל, הכל הנה לאפר! ולמלא סאת אסונו⁽¹⁾ ראה, כי גם לשחנתו אין עוד כל ובר; והשכנים ספרו לו, כי בימי חליו גאו פתאם מי הנהר וישטפו את השחנה ואת כל אשר בה, וכל עמלם להציל דבר-מה מן המים האיתנים⁽²⁾ הנה לשוא.

כל היום ההוא ישב שמואל על גלי אפרו — ונבך מרה.

אך מה מאד התפלץ לבבו בקרבו בקרב אליו אברהם שכנו לעת ערב וימסר על ידו סכום כסף הנוק, אשר אסף בעדו בין הדגים העניים ובין יתר מכיריו

(¹) מדת אסונו, להנדיל שברו.

(²) התוקים.

צמחי הצבר (קקטוס).

מעשה בכדור אדם.

(ס פ ו ר.)

מאת

מר ק. 117.

I.

— צדיק הוא אדני — הנה מי יתן ויכלתי לכפר את
הדברים האלה בכל לב — מי יתן ויכלתי! לו היתה
היד היקרה הזאת, שאני חובקת ונושקת בפעם האחרונה...
— הסי יקירה, הנה היא הולכת.

ויכנע נפתחה הדלת הקרובה וילדה קטנה בשלת
עינים גדולות ושערות מסלסלות, לבושה בתנת לילה
ארבה, באה החדרה ותמחר אל אביה ותחבקו בחניקה
ותשקוהו פעם ושתים ושלש.

— מה זה אבא! איך אתה נושק אותי הפעם? הלא
פרעת את כל שערוטי.

— צר לי מאד, צפורי הטובה; ואת התסלחי לי,
יקרה?

— בנובאי אסלח לך, אבא. אבל האמנם צר לך על
זה? — לא בבאדל כי אם באמת?

— הוי, צר לי מאד מאד; ואת הלא תראי, אבי —
והאב פסה את פניו בכפות ידיו ויהי כבוכה. ראתה הילדה
את הגזון אשר נרמה לאביה השוב ותחל לבכות באמת.
— אל נא, אבא טוב, אל נא תבכה! — קראה בבכי
ותאסו בידי אביה להסירן מעל פניו. — אבי תהנה חכמה.
אנא אבא.

אך באשר הסידה את ידי אביה מעל פניו ותרא
כי עיניו יבשות, קראה:

— הוי אבא רע! הן לא בבית בלל, רק התחפשת!
אבי תלך אל אבא, אבי אינה רוצה עוד לשחק איתך!
הילדה חפצה לקפץ מעל ברכי אביה, אך האב חבק
אותה באהבה ויאמר:

לא שבי עמדי, יקירתי; אבא היה באמת רע ואני
מתחרט על זה. — נעתה תניני נא לנשק את דמעותיך.
סלחי לי בתי, ואני אעשה לך כל אשר תבקשי ממני. והנה
יבשו בך דמעותיך...

בן נעשה שלום בין האב והבת. פני הילדה אורו
שנית, ובהעבירה ידה הקטנה על לחי אביה, קראה:

המעשה הנה שאני מספר לך, חביבי, קרה בימי
אוליבר קרמול⁽¹⁾, שר הנודוד מפיר עבר בחיל הרפבליקה.
ואף כי צעיר הנה עוד לימים, כי בן שלשים שנה היה,
בכל זאת הצמיח בך בגבורה ובכשרון במלחמות רבות
ויעש לו שם בחיל הארץ וכל יודעיו בדרוהו גם אהבוהו,
כי גם גבור הנה גם גריבירוס; בכה הנה אהוב ומקבד
ומאשר בחיים.

אך פתאם באה עליו הרעה.

השמש שקעה ויהי ערב חרף. בחוץ אפלה קודרת,
וסופת-שולג סובבת ומיללת בתוך האפלה — ובחדר
דומית-עצב, שר הנודוד ואשתו הצעירה נדברו בך כל
אשר היה עם לבבם ונפתו ישובו יחד עצובים דוממים;
שניהם הביטו בעצב אל האח המבערת לפניהם, חשבו —
והמתינו, ולא תרבה היה להם עוד להמתין, הם ידעו זאת
היטב והאשה הצעירה רעדה בכל גופה לרעיון הנורא הנה.
ולחם בת יחידה, אבי, ילדה בת שבע שנים, אשר
אהביו בכל נפשם ובכל מאדם. הם חבו לה בכל רגע
שתבא לברכם לפני שבתה לישון, ומפיר אמר אל
אשתו:

— מחי דמעה מעיניך, ונראה לה פנים שוחקות;
עלינו לעשות זאת למענה, נשכח נא רגע את אשר קרנו.
— טוב אישי; אני אסתיר את דמעותי בקרב לבבי
הקרוע לגורים.

— נשא נא, יקירה, במנוחה את אשר נגזר עלינו.
צדיק הוא אדני.

(1) אוליבר קרמול חי משנת 1699 עד שנת 1658. הוא היה
ראש הרפבליקה (ממשלת העם) באנגליה. הוא מרד בסלד קרל
הראשון, אשר מלך על אנגליה, שושלתה ואירלנדיה, ונלחם בו
וירדוהו ממסאו, ובגבורתו הכניע גם את החיל, אשר נטה אחרי המלך
ואת כל הקמים גידו, וירד מושל תקוף מאד, וגם הנדיל את גבור
אצו ותקפה.

— והו' הגנרל הגדול קרמול, אבא?

— כן, בתי.

— הו'! אני ראתי אותו, אבא. הוא רכב און לפני ביתנו על סוסו הגדול עם גרוד תיליו. פניו היו גועמים והמון העם נרא מפניו; אך אני לא נראתי מפניו. גען כי לא הביט אלי.

— טוב אפוא, פטפטנית חביבה! ושרי הגדודים הובאו כשבוים לגרונת. אך הניחו להם לסור אל ביתם להפדר איש איש ממשפחתו.

— הם!

כלם החשו. עוד פעם נשמע קול צעדי אנשים עוברים על יד ביתם. האם הורידה את ראשה על שכם אישה להסתיר מבטה את פניה התורים.

— והיום בבקר הביאו אותם הנה.

— אם כן — זה מעשה אמת, אבא?

— כן, חביבתי.

— האח! זה עוד יותר טוב. ספר הלאה, אבא. הנה.

אמא, אמא טובה, למה את בוכה?

— אין דבר, יקרה... זכרתי את המשפחות האמללות.

— אל תבכי, אממא; עתה תראי, הכל ידונה טוב.

בספורי מעשיות יזמר הכל בטוב, כן הוא תמיד. דבר אפוא, אבא. ספר מהר, איך שהתחילו להיות בשמחה ובאשר, ואממא תחדל לבכות. עתה תראי, אמא. הלאה, אבא!

— ובשרם שהניחום ללכת לבתיהם שמום במצודה.

— אני יודעת את המצודה! אני רואה את המצודה

מחלון ביתנו. הלאה, אבא!

— אני חפץ לספר לך הכל, ואת מפסיקה אותי בקול רנע. שמעי אפוא!

במצודה שפטו אותם במשפט העליון ודרשיועם ויחרצו משפטים להירות.

— האמנם יחרצו אותם, אבא?

— כן, בתי.

— הנה, כמה זה לא טוב. אמא יקרה, את בוכה שנית!

הרפי נא, עוד מעט והנה המעשה עליו — עתה תראי, מהר, אבא, למען אמא. אתה מאריך מאד.

— ואת מפסיקה אותי לרנעים.

— טוב אפוא. לא אוסיף, אך גמר מהרה.

— ושלשת שרי הגדודים...

— ואתה יודע אותם, אבא?

— כן, בתי הטובה.

— גם אני חפצה מאד לדעתם. אני אוהבת שרי

גדודים. הברשני לנשק להם? מה אתה חושב, אבא?

ושר הגדוד ענה אותה בקול רועד מעט:

— אם כן — מעשה! ספר לי מעשה ואסלח לך.

— הסי!

ההורים רעדו וינשיכו רנע. מחוץ נשמע קול צעדים מתוך יללת הרוח. וקול הצעדים הולך הלוך וקרוב הלוך וקרוב; אך הנה עברו על פני הבית הלאה ונאלמו. ההורים שפאו רוח ברוחת, והאב אמר:

— מעשה? מעשה יפה, עליו, בנדאי.

— לא, אבא, מעשה נורא.

הוא חפץ לספר לה מעשה עליו, אך הילדה עמדה על דעתה; — הן הבטח הבטיח אבא לעשות כל חפצה — ה'שנה אחרי דבריו?

והילדה הוסיפה:

— אבא, לא תמיד צריך לספר ספורים עליונים.

האומנת אומרת כי לאנשים יש גם עצב ויגון הרבה. האמת הדבר, אבא? האומנת אומרת כן...

האם נאנחה מרה והאב אמר בקצרה:

— אמת, בתי, ונעצב לא מעט. דבר מר הוא, אבל —

אמת.

— אם כן אפוא ספר לי, אבא; אך מעשה נורא, נורא

מאד, עד אשר תפל עלינו אימה לשמעו. אמא, נשי נא הנה ואחוי כירי, ובאשר נשמע ונפחד לשמע המעשה הנורא

נלחץ וז' לז' היטב, היטב. טוב אפוא, ועתה פתח! אבא.

— טוב. היה היו שלשה שרי גדודים.

— הו'! אני יודעת היטב שרי גדודים. אתה — שר

גדוד, נאני יודעת איך הם לבישים. ספר הלאה, אבא.

— ויהי היום ומהי מלחמה בארץ ויחטאו שלשת

השרים האלה, כי הפרו את המשמעת.

המלה האחרונה שלא היתה מובנה לה, עשתה עליה

רשם נעים.

— זה אינה דבר מתוק, אבא?

צחוק קל נראה רנע על שפתי ההורים, והאב ענה:

— לא; זה אינה דבר אחר, יקרה — הם לא עשו

כאשר צווים.

— אם כן — זה דבר אחר?...

— כן, חביבה; זה לא דבר מאכל. הגנרל שלח להם פקדה להתנפל על חיל האויב ולעצוד אותו, עד אשר יתנו ידים לחיל הרפלקיה לשוב אחור, ואחרי כן ישובו גם המה שרי הגדודים, אחרי אחיהם, ושרי הגדודים התנפלו על האויב בגבורה נפלאה ולא שבו אחור, עד אשר הכו ופיצו את כל חיל האויב וינצחו במלחמה. אך הלך ד' הגנרל התקצף מאד על אשר לא שמעו לפקדתו, הוא הללם על גבורתם, אך ביסדר עם זה צוה למסרם למשפט הצבא בלגרון⁽¹⁾.

⁽¹⁾ החלל.

⁽²⁾ בית אנגליה.

— הם אמרו כי האיש אשר יוציא את הנזיר צריך למסור את נפשו להורג ברצונו הטוב. וזה דומה כאלו שלח יד בנפשו; וחלילה להם לעשות בדבר הזה וחטאו לנפשם ולאלהים. על כן בחרו לקבל עליהם את הדין.

— מה זאת לקבל עליהם את הדין? אבא?

— כי יירו כלם יחד.

— הם!

הרוח? לא. טרם-טרם-טרם! טרם-טרם-טרם!...

— פתחו בשם הלה-הגורל!

— האת, אבא, הלא הם חילים! אני אוהבת חילים.

הניחה לי אבא. אני אפתח להם.

היא קפצה מעל ברפי אביה ותרץ אל הדלת

ותפתחנה ותקרא בשמחה:

— באו נא, באו נא! הנה הם, אבא! אלה הם

הגרמנים. אני יודעת גרמנים.

החילים עמדו בשורה באותם את רוביהם על בתי.

פקיד-צבא עשה כבוד לשר הגדוד, ושר הגדוד השיב לו

כבוד, בעמדו באמצע התור; אשתו עמדה לימינו ופניה

חורים כפני מתה. — ונלקחה הבישה על המחוזה הזה בעינים

מוחירות משמחה...

השר נפרד מהר מאשתו ומבתו, ופקיד הצבא נתן

צו: "אל המצודה קדימה!" — החילים סבבו את שר הגדוד

ניצאו עמו מן הבית ובעלת נקמה אחריהם.

— האת, אמר! מה יפה זה! הלא אמרתי לך, כי בסוף

יהיה יפה! הם הלכו אל המצודה ואבא יראה אותם. הוא...

— הנה, באי אל בין זרעתי, יתומתי האמלקה!

(סוף ג'א)

הרגום בן-משח.

— אחד מהם ירשף בלי כל ספק, יקירתי. נשקי

אפוא אותי בעדי.

— הא לך, אבא, אחת-וואת גם בעד השנים האחרים.

אני חושבת, כי ירשוני לנשק להם. האין זאת, אבא?

— כנראה, חביבתי.

— אבא! אל תבכי אפוא, אבא. הן עוד מעט וננקר;

הלאה, אבא!

— אז היו כלם עצובים מאד. — בשופטים אני מדבר;

והם הלכו אל הלה-הגורל ויאמרו לו, כי הם שפטו את

הנאשמים ומלאו את חובתם. וען כי זאת היתה חובתם. —

המבינה את? ועפה הם מבקשים, כי יסלח לשני שרי-

גדודים מן השלשה ורק אחד מהם יירה, למען ישמעו

וייראו. הלה-הגורל שמע את דבריהם בפנים נועמים

ויענם קשות לאמר: אם מלאתם את חובתכם, אל

תפריעוני ממלא גם את חובתי אני! אך הם ענוהו, כי הם

מבקשים ממנו דבר, שהיו עושים גם הם, לו היו במקומו

ולו היתה להם הזכות לסלח. הדברים האלה נעשו עד לבו.

קרמול חשב רגעים מספר ופניו הקודרים אורו מעט. הוא

בקש מהם להמתין מעט, וילך אל חדרו להתפלל ולשאל

עצה מאלהי השמים. אלהי הטוב והצדק, מה לעשות.

כאשר שב אליהם אמר: יפילו נא גורל, והיה האיש אשר

יוציא הגורל יירה, והשנים הנותרים — יחיו.

— ומה, ההפילו גורל? ומי מהם הוציא הגורל? את

איש אמלק!

— לא, הם לא חפצו.

— הם לא חפצו להפיל הגורל?

— לא.

— ומדוע?

ה. שוואן: מכירת יוסף

(ע"פ המונה פוטורפי של "Phönix", Kunstverlag, ברלין.)

הַפֶּלֶב

מאת

פ. מ. פ. נ. ט. ה.

(המשורר)

הוצאב והשועל דומים לו בדבר הנד. ואפרניהם כצפרני הפלב.

והפלבים השונים למיניהם דומים הם איש לרעהו בדבר-מה; ובראותכם את אחד מהם. לא תסתפקו בו אף רגע להמיר אותו בחיה אחרת; ככל זאת יש הבדל גדול בין מיני פלבים אחדים: בין פלב הפיתו ובין הפלב המסלקל. בין פלבי הארץ החדשה ובין "זרזיר המיתנים" על בן ובחר לו האדם את פלבו לפי צרכו שמושו. עתה הנדיו לי בני את מיני הפלבים האלה לפי שמושם.

— אינני יודע.

— גם אנכי איני יודע.

— ואני אבטיחכם כי יודעים אתם; ואם אף תחשבו מעט בדבר, תמצאו את פתרון חידתי. הנד, למשל: אם רוצים אנחנו לבחר לנו פלב, אשר ישמר את ביתנו ויגרוש אויב מעלינו, האם נבחר בפלב קטן?

פלב הפית.

— כן, ובפרט בהרגישם בנאבים: אז יסחבו אחריהם את העגלות במהירות גדולה כל כך. עד כי פתונו השלג יעופו סביב בתימרות עשן.

— ובמה יכלכלו את הפלבים האלה?

— פלבלתם מעטה מאד. פעם יחיו בפשם בדנים מלוחים ופעם בחיות השדה אשר יצודו הם בעצמם.

— מה מאשרים הם תושבי הארץ הזאת שיש להם פלבים כאלה! — קרא הילד.

— אמנם כן, בני. גם ככל ארצות תבל יקר הפלב לאדם מאד. בלעדי הפלב לא ישמר הרועה את צאנו ותציד לא יצוד את צידו. אמנם עתה הנה הציד על פי הרב רק לדבר תענוג ושעשועים; אבל בימים מקדם. בעת אשר רבו החיות מאד, הנה הציד למקור פרנסה לבני האדם, ופעמים רבות היו אנוסים לצאת לקראת חיות השדה אשר באו להתנפל עליהם.

— בלי ספק הייתה זאת הסבה לגדל פלבי ציד. האין זאת אמא?

— כן, בני; ותרבותם לא הייתה קשה ביותר, כי בהיות הפלב נמנה בין "אוקלי-הבשר", הלא מוכן הוא, כי מטבעו הוא רודף אחריו כל ציד מנה ועוף.

— האם הפלב בין "אוקלי-הבשר" יחשוב?

— כן, בני; והפלבים הפראים ביחוד חיים רק על טרפם. ודעו לכם, בני, כי לאוקלי-הבשר ולאוקלי-כל טרפה יש ארבע שנים, שנים שתים בכל לחי. השנים האלה ארבות וחדות מיתר השנים. ולכן יקרא בשם "שני הפלב". יען כי דומות הן לשנים אשר בפלב. גם לנו האנשים יש שנים כאלה. אבל הן אינן ארבות הרבה מיתר שנינו. יען כי אין אנחנו משתמשים בהן לקרע את בשר החי. הן לא יקראו כל הילדים באחד. בהענין פנים.

— לפלבים אין כלי מלחמה אחרים מביעדי שניהם. כי צפרניהם אינן ארכות וחדות כצפרני המתול, וגם

זרזירי מתנים.

כלבי הרועים.

הכלב המסלסל.

כלבי ציד : קצרי השוקים.

הוצאת "תושיה"

תורת הספרות

ספר מורה תורת הסגנון העברי בכלל וכל חלקי הספרות השונים בפרט עם דוגמאות רבות בפרוזה ובשירה, נבחרות מכל חלקי ספרותנו, מתקופת כתבי הקדש עד ימינו אלה.

מאת ש. ל. גרדון.

רבים ושונים הם ספרי הלמוד בשפתנו המורים את תורת השפה העברית להלכה ולמעשה, אך כלם יחד סיכבים רק על ציר אחד. הם מורים דעת השפה העברית להשתמש בה על פי חזי הדקדוק, אך אין עוד ספר למורה דרכי הסגנון הספרותי בכלל ותורת הספרות לכל חלקיה בפרט. את החסרון הגדול הזה בא למלא הספר החדש הזה, הספר הזה מכיל תורת שלמה של הספרות כמובנה היותר רחב: הוא מורה תורת הסגנון הספרותי, הפרוזה והשירה, לכל חקויותיו, ואת תורת הספרות בעצמה לכל חלקיה השונים. ואולם לא חוקים ודינים יבשים מביא הספר הזה להוסיף בו, כי מלא הוא דוגמאות קטנות וגדולות (הכל לפי הענין) ממבחר ספרותנו העתיקה והחדשה, עד אשר מלבד ערכו הלמודי הגדול יש לו גם ערך גדול בתור חריטומפיה הטכילה בתוכה את מבחר עניני ספרותנו בכל מקצועותיה השונים.

הספר הזה מכיל בקרבו שלשה חלקים ומכאן: א) תורת הסגנון; ב) תורת הפרוזה; ג) תורת השירה.

הספר הזה הוא יחיד במינו כספרותנו ותועלת גדולה יביא לצעירי עמנו החפצים לדעת את שפתנו — ידיעה רבה ומקפת ולדעת את ספרותנו ולהבניה הבנה שלמה ועמוקה.

הספר הזה, מלבד החומר הספרותי העשיר שהוא מכיל בקרבו, (דוגמאות מסגנון טובי סופרינו ומשוררינו בכל חקופות ספרותנו העברית) יוכל להיות גם למורה דרך לצעירינו לדעת מה דבר לקריאתם, בהוכיחו בפעם בפעם את החבובים החשובים בספרותנו היפה. הספר "תורת הספרות" וכל אפוא להחשב בצדק לקורס עליון שלם ומלא להשתלמות ידיעת שפתנו וספרותנו.

מחירו 1 רובל, מכורך בניר 1/10 ר"כ, בכד 1/16 ר"כ, מכורך הדד 1/25 ר"כ, פארטא 14 קאפ'.

Издан. „Tyusia“, Варшава. | Verlag „Tuschijah“, Warschau.
בע"פ: גובוליפקי 7, מעין 9.

חשוב מאד למו"ם, ואגודות ציוניות, לביבליותיקאות ולמורים!

בבית מסחר הספרים של

„איזראעליט" בוויירנא

מוכנים תמיד אסף גדול של ספרי חנוך ולמוד מכל המינים וכן גם כל הספרים והספורים העברים והורגונים בעד מו"ם, בת"ם, ביבליותיקאות ויחידים, הן ספרים וספורים שנדפסו מכבר, והן הספרים והספורים שיצאו בעת האחרונה ברוסיה ובאמריקה וביתר הארצות.

למו"ם, לאגודות ציוניות, לביבליותיקאות ולמורים נותן ביה"מ „איזראעליט" רבבאט הנון יותר מכל כ"מ הספרים העברים. כל ההזכנות נמלאות בדיוק ובהקדם האפשרי, עם כל הזמנה צריך לשלוח דמי קריסה 10%.

КНИЖНЫЙ МАГАЗИНЪ „ИЗРАЕЛИТЪ“

въ ВІЛЬНѢ, Рубиницкая улица д. Шаниро.

ידיעות שונות.

שמונה עשרה שנה של שנה. — בכפר קטן אחד, אשר בסביבות העיר סז'קמון בצרפת, שוכנת באחד הבתים הקטנים אשה אחת, מרגישה בואנל שמה, וישנה שנה לשנת⁽¹⁾ זה שמונה עשרה שנה. מן היום שנפלה עליה השנה הלשנתית לא התעוררה אפילו פעם אחת ולא אכלה ולא שתתה אפילו טפת מים. היה כנור ומסגר, שנה מדקדקת זו בוג, על פניה אין כל תנועה ועור גופה יבש וקר, דפיקת הלב חלשה, אך מסדרת ומרגשת היטב. את הישנה מבלבלים במרץ שמכניסים אל קיבתה במקנה עשויה לדבר. כל עמל הרופאים להעירה ולהשיב את רוחה אליה, היה עד עתה לשוא. השנה הזאת נפלה עליה, לדברי הרופאים, ממחלת עצבים (נערווע:קראנקהייט) קשה.

הצלה נפלאה. — בסביבות ניוירק (אמריקה הצפונית) קרה המקרה הזה: איש אחד, שפירמן שמו, רחץ בים והרחיק לשחות מן החוף. פתאום נשא את עצמו וירא איזה נוף כהה צף לא רחוק ממנו על פני המים. הוא חשב, כי גופת איש טובע צפה שם, וישלח את ידו לאחוז ברגל הטובע, אך תחת רגל איש טובע אהו בונב פנייהים⁽²⁾. כאשר הרגיש את טעותו, מדר ברנע להקלט על נפשו, אך פנייהים כבר הרגיש בו ויחל לרדף אחריו, וכעבר רנע השיגו וישכחו ברנעו. בתנועה מהירה הוציא האיש את רגליו מפי המורף ויצעק לעזרה. קולו נשמע על החוף, וירדו שני אנשים בסיירה ויחושו לעזרתו. כאשר קרבו אליו חשף המורף את האיש בידו, והאמלל ציח מעצמת מכאוביו, עוד רנע ויהי עדי אומר, אך לאשרו עוב המורף רנע את מרפו מפי, ובמרים הספיק להתנפל עליו שנית, אהו בו אחד היושבים בסיירה, והוא מתעלה או מפחד ומבאב, וימשיכו ויביאדו מהר אל תוך הסיירה. בעבר רנעים מספר שבו שלשתם אל החוף, הפצע של שפירמן היה גדול ומכאיב מאד, אך בלי שום סכנה לחייו.

⁽¹⁾ שנה ארצה הבאה ממחלה. על הישן שנה קזאת אין במעט כל סמן של חיים, מלבד נשימה קלה ודפיקת הלב מעטה. עד שיש שאין מרגישים אותן כלל, וחושבים את הישן במת. לשנה קזאת קוראים שנה לשנתית, או לשנתית⁽²⁾. מין דג מורף — הייפיש, axyla.

חדת השם.

בשם אבי קראוני
ונם אמי כנוני.
אבי אני,
ואם לבני,
ושם אבי
כשם נביא.

נפסי.

המ"ל: הוצאת "תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן-אבינודור וש. ל. גרדון.

כתבת ה"עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШИЯ“, ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJA“, Warschau.

בהסכם רבינו וגאונינו יוצא לאור חומש בהוצאת לגרא ושותפו נרשה.

תרגום אונקלוס ופי' **בית ישראל** רש"י ז"ל באותיות העתקת רש"י לשפה המדוברת.

הנקוד על רש"י נעשה ע"י גדולי המדקדקים וההעתיקות ע"י חבר מורים מומחים ומלמדים להועיל, כל מכין ויוצר אופן ההוראה העברית בזמן הזה ויכיר את רוב הטוב והתועלת הצפונים בחומש "בית ישראל" למורים ולתלמידים, לאבות ולבנים למטרת ההנחך עפ"י הוראתו הקדושה עם פי' רש"י ז"ל הפי' היותר קל ומתקבל על הלב והקדוש לכל אחינו, ושכאמרו לו משפט הבכורה גם בשפת הלמוד עברית בעברית וע"י נקודו הורם המכשול של רוב השגיאות, והוקלה מאוד העבודה למורים ולתלמידים, והשעות הספורות לצעירינו ללמודים עברים לא תאכרנה לשוא, וזה וועיל להעמיד לנו מדברים בשפת קודש צחה ועשירה במבטאי רש"י הקלים והשובים — ולהלומדים עברית כתרגום השפה המדוברת, תועלתה העתקה תוקת רבות הערך להקל את הלמוד והשינון בכל האפשר. — ולפי דעת הרבנים עוד גדלה התועלת של חומש "בית ישראל" לתת עוגג רוחני לכל מפלגות אב"י, למלומדים ולאינם מלומדים להבין ולהשכיל ברבוי קדשנו, וזכות הרבים הוא.

החומש "בית ישראל" יצא לאור בכרך שנת תרס"ג בחבורת חבורת (82 וויטען) ערך סדרה לשבוע, מחיר כל חבורת 15 קאפ, להותמים על כל התורה רק 10 קאפ, עם פארטא על החותמים לשלוח 1 ר"כ בעד כל עשר חבורות מראש, בחול כפי הקורס.

ארדעסע: 8
2) 1) *Типография Гальперъ и Коми, Варшава, Налеваки 7*
для „Beth-Israel“.
Buchdruckerei Halter & Co, Warschau, Nalewki 7
für „Beth-Israel“.

הוצאת "איזראעליט" ווילנא.

הופיע עתה בהוצאה חדשה ספר הלמוד הידוע **בשם "המורה"** מאת נאדאן יורה דעת תורת להיק הלב למעשה, עפ"י ספרי המדקדקים, היותר מפורסמים ומקובלים, וכמה הוספות והערות נכבדות. וכסופו מאמר אחד בשם "מיינוה ומי יניע", שימת עין על שמה אחת של שלשה מוקדקים מבטלי תנועה קלה, מעת ישעיה נפתלי הערין נאדאן, בתקנים והוספות רבות ועל ניר טוב. מחירו 75 ק., בעד מו"ס ראבאט הגוף. 7 להשיגו על פי הכתבת: (1-3)

Книжный магазин "Израэлитъ" Вильно
Рудницкая ул. д. Шаниро.

נמצא להמכר גם אצל הוצאת "תושיה" בורשה.

נכל עשור

שירי עין מאת משוררים שונים
לשיר במקרה.

הוצאת בני עין בביאליסטוק.

מחיר 15 ק., ע"ש 20 ק.

לאגרות ציוניות הנתה.

Книгоиздательство
"Ty w i s", Warszawa.

כתובת: *Verlag "Tuschijah", Warschau.*

בית הספר לתורה

הכתבה העברית

מאת מ. קריינקר.

נפספת תקנים ועשרים רבנים

ולמען תהייה תוכנית בית הספר

לתורה הכתיבה ובר השנה לכל

נפש החל — ומחיר עתה רק

7 קאפ, לכל חבורה, בעד ההכשר

החבורה נכתב 86 קאפ.

למורים ולבתי התלמוד

תורה רבנית הגות.

האודיות:

Книгоиздательство
"Ty w i s", Warszawa.

כתובת: *Verlag "Tuschijah", Warszawa.*

Zaklad Frelowski Izraeli

(ידיעה פארעל-אישעל)

Celny Wikowski

3 Leszno, 31. (5-20)

הוצאת "תושיה".

תמונות וציורים

(א) **אגרות גלויות עבריות** (פאסט-אנויכטסארטען) עם ציורים, ביבליים הסתוריים, מחוי בני ישראל בהורא טפוסים עבריים ממפלגות שונות ומאוצות שונות ותמונות אנשי השם, מעשי ירי טובי הציירים.

יצאה עד עתה הסריה הראשונה, המכילה ל"ח אגרות מצוירות (א) שטל: דבורה; (ב) ברוקליס: רות; (ג) ה. ורנא: יהודית והולופרנס; (ד) ש. לנדל: יהודית; (ד) ע. בנדמן: על נהרות בבל; (ו-ח) א. מ. ליליען: כח ופי; שיר השירים; שמשון הגבור; (ט-י) ל. אורי: נדחי ישראל; הגענועים לארץ אבות; (יא-יב) מ. גוטליב: שילק ויסכה; יהודים מתפללים; (יג-יד) י. קויפמן: סוד המסחר; האב מורה את בנו פרק בחכמת החשבון; (טו) י. יורעלס: בן העם העתיק; (טז) ק. צבי: השפקן; (יז) ה. ליפנסקי: הרובל; (יח) ג. ויכל: עלמה עבריה; (יט-כ) י. פרטליס: עבריה מטנגר; עבריה מטיטואן; (כא) א. נוסגי: היהודי הנצחי; (כב) א. מרקוביץ: המלמד; (כג) בירא: לפני הכתל המערבי; (כד) ש. הירשנברג: ושיבה; (כה) טרנקבסקי: חתונה יהודית; (כו) סטריאבסקי: תשליך; (כז) ברוך שפינוזה; (כח) בנימין דיונעלי (לורד ביקונספילד); (כט) ה. גראפץ וי. מ. יאסט; (ל) יוסף יורעלס; (לא) לסר אורי; (לב) יהודים מהרי קוק; (לג) יהודי תימני; (לד) יהודים מארץ תימן; (לה) יהודי תימני; (לו) עלם עברי מבוכארא.

מחיר כל אגרת 5 ק' כלי משלוח. הקונה כל הסריה בפעם אחת ישיגה חפשי מפאר, המשלוח לאגרת אחת או לארבע: 2 קאפ.

Издательство „Tyshia“, Варшава.

Verlag „Tuschijah“, Warschau

בע"פ: נובולופקי 7, מעון 9.

ווער עס וויל

וויין קינד אדער ער אליין זאל שעהן און שנעל שרייבען זאל יוד וועגן דען צום בעוואוסטען קאליגראף, וועלכער פערשענערט אין 20 לעק. ציאנגען דיא ערגסטע צערבראכענע האנדשריפטען נישט צום ער-קענען, פיעלע דאנקבריעפע אין הצפירה, ביטע צו לעוען הצפירה נומר 100 תרס"ב, 5 ש. מייטעלבוים, מילא 88/56 (2-2)

הוצאת "תושיה".

Zaklad Frelowski Izraeli
(ידיעה פארעל-אישעל)
Celny Wikowski
3 Leszno, 31. (5-20)